

Felszólalás a kisebbségi önkormányzatok választásáról szóló jelentés vitájában 2011. március 1.

Tisztelt Országgyűlés!

A kisebbségi autonómia alapintézményei a kisebbségi önkormányzatok, ezért nagyon fontosnak tartottam annak áttekintését, hogy ezek a testületek az önkormányzati rendszer három szintjén miként jönnek létre.

A kisebbségi önkormányzati választás két szakaszból áll. A települési kisebbségi önkormányzati képviselőket a kisebbségi választói jegyzékben szereplő választópolgárok választják meg közvetlenül leadott szavazataikkal. A területi és az országos kisebbségi önkormányzatokat electori választás útján hozzák létre a települési kisebbségi önkormányzati képviselők.

Kizárólag a választási adatokat áttekintve akár öröndetes tény is lehetne, hogy minden várakozást felülmúlóan, mintegy 13 %-kal nőtt a települési kisebbségi önkormányzatok száma. Más megvilágításba helyezi azonban ezt a számadatot az a körülmény, hogy a kisebbségi közösségek maguk is indokolatlannak tartják a választói aktivitás ilyen mértékű növekedését, és megítélésük szerint a megalakult önkormányzatok egy része nem tekinthető a kisebbségi öngazgatás valós szervének.

Nem lehet azonban azt állítani, hogy a választás teljes folyamatát a visszaélések jellemezték volna, azonban – a népszámlálási adatokat alapul vévő – azt vizsgálatom kimutatta, hogy megalakult kisebbségi önkormányzatok 8,6 százaléka esetében kérdéses, hogy a településen ténylegesen élnek-e az adott közösséghez tartozók.

E visszaélések kedvezőtlen hatásai nem csak azokon a településeken érezhetők, ahol ezek a testületek a választási jogszabályok hiányosságait kijátszva létrejöttek. A helyi szinten jelentkező problémák mellett további súlyos következmény az is, hogy ezek az önkormányzatok azoktól a képviselői szervektől vehetik el az állami támogatás egy részét, amelyek ténylegesen a kisebbségi közügyek ellátására jöttek létre. Tartani lehet attól is, hogy miután hír az eredményesen működő kisebbségi önkormányzatokról kevesebb híradás jelenik meg, mint a visszás esetekről, a közvéleményben általánosító jelleggel ez utóbbiak rögzülhetnek. Az „álkisebbségi” önkormányzatok tehát közvetve hitelteleníthetik azoknak a kisebbségi képviselőknek a munkáját is, akik megbízatásukat ténylegesen saját közösségük érdekében látják el.

Az Alkotmánybíróság még 2005-ben, az új választójogi rendelkezések hatályba lépése előtt kimondta, hogy a kisebbséghez tartozásról szóló valótlan nyilatkozat tömegmérésekben történő megtétele zavarhatja a kisebbségi önkormányzatok létrehozását, ezért az ilyen gyakorlat kialakulásával szemben szükség lehet megfelelő jogszabályok kidolgozására.

Az már a 2006. évi választásokon is bebizonyosodott, hogy a jogi szabályozás nem képes megakadályozni az álkisebbségi önkormányzatok megalakításának lehetőségét. Ennek ellenére semmi nem történt a „jogi kiskapuk” bezárása érdekében.

Az elmúlt években minden lehetséges fórumon felhívtam a politikai döntéshozók figyelmét, hogy léteznek olyan jogi megoldások, amelyek segítségével kiküszöbölhetőek lennének a választások során tapasztalt visszasságok. 2009 novemberében hoztam nyilvánosságra az adatvédelmi biztossal közös jelentésemet, amelyben ismertettem e visszaélések kizárásának lehetséges módozatait. Ezek a javaslatok azonban a politikai döntéshozók részéről érdemi visszajelzés nélkül maradtak.

A kisebbségi választójogi törvények módosítását azzal tudjuk segíteni, hogy ismertetjük a kisebbségi választásokat áttekintő vizsgálatunk főbb megállapításait. Egyértelműen igazolást nyert, hogy a választás teljes folyamatát olyan hiányosságok jellemzik, amely csak törvényt módosítással orvosolhatók.

1. A kisebbségi választójog keletkezése és nyilvántartása során jelentkező problémák

A választások megtartásának alapvető feltétele, hogy a jogalkotó meghatározza a választójogosultak körét, valamint nyilvántartásuk szabályait.

A törvényi szabályozás látszólag eleget tesz e követelménynek annak kimondásával, hogy a kisebbségi önkormányzati választásokon az a személy választó és választható, aki valamely nemzeti vagy etnikai kisebbséghez tartozik, valamint a kisebbséghez tartozását vállalja és kinyilvánítja. Valójában azonban a visszaélések lehetőségét hordozza magában, hogy a helyi önkormányzati választásokon választójoggal rendelkező magyar állampolgárok közül bárki egy írásbeli nyilatkozat megtételével jogot szerezhet a kisebbségi választói jegyzékbe való felvételre.

A sajtóban ugyan többnyire az látott napvilágot, hogy a választási visszaélések terepe az ország északi és keleti fele volt, ám valójában a fővárosban, valamint a dunántúli megyeszékhelyeken és nagyvárosokban is tömegesen kérték jegyzékbe vételüket olyan személyek, akik ténylegesen nem tartoztak az adott kisebbségi közösséghez.

A kisebbségi választói jegyzékbe való felvételt 2010. június 1-je és július 15-e között kérhették a lakóhely szerint illetékes helyi választási iroda vezetőjétől a választópolgárok. Ennek érdekében a kitöltött formanyomtatványt vagy az e célra szolgáló gyűjtőládában helyezhették el vagy levélben juttathatták el a jegyzőhöz.

Gondot jelentett, hogy sokan lekésték a jegyzékbe vétel határidejét vagy akár nem is értesültek erről, és így nem vehettek részt a kisebbségi önkormányzati választásokon.

Nem csak a kisebbségi választói jegyzékbe való felvétel, hanem az abból való törlés is gyakorlati problémákat vetett fel. Nincs előírás arra vonatkozóan, hogy a kisebbségi választópolgár saját elhatározásából kérheti-e a jegyzékből való törlését. A választási irodák és a bíróságok így lényegében „szokásjogi” alapon teszik ezt lehetővé a választópolgárok számára. Kérdéses az is, hogy a választópolgár az írásbeli

nyilatkozatára történt törlést követően – a törvényi határidőn belül – kérheti-e ismételt felvételét a kisebbségi választói jegyzékbe.

A jogi szabályzás hiányosságai is közrejátszottak abban, hogy több településen – akár pusztán szóbeszéd alapján – elterjedt, hogy a választópolgárokat megpróbálták rávenni a törlés iránti kérelem benyújtására. Ezeket az állításokat utóbb nagyon nehéz volt vizsgálni, mert ha történtek is ilyen „rábeszélések”, azok nem tanúk jelenlétében zajlottak. A törlés iránti kérelmek sem segítettek elő a tisztánlátást, mert azokat nem kellett indokolni. Abban az esetben, ha valakit kényszerrel, fenyegetéssel vagy éppen anyagi juttatás kilátásba helyezésével próbálták rávenni a jegyzékből való törlés kérelmezésére, ez bűncselekmény gyanúját vethette fel, ennek ellenére nincs tudomásom arról, hogy emiatt bárkivel szemben büntetőeljárást indítottak volna.

A kisebbségi jegyzékkel kapcsolatos alapvető hiányosság az volt, hogy a kisebbségi közösségek semmilyen „rálátással” nem bírtak a nyilvántartásban szereplő választópolgárokra. E kontroll hiányában a helyi önkormányzati választójoggal rendelkező nagykorú magyar állampolgárok közül bárki dönthetett úgy, hogy kisebbségi választópolgárként veteti magát nyilvántartásba.

Azt becsülni sem lehet, hogy a kisebbségi választói jegyzékbe vett 228.038 főből hányan tartoztak ténylegesen a 13 nemzeti vagy etnikai kisebbséghez. A jegyzék nem volt nyilvános, ezért a kisebbségi választópolgárok „láthatatlanok” maradtak, és azt sem lehetett tudni, hogy ténylegesen kik választották meg a kisebbségi önkormányzatokat. Ennek következtében csak nyilvántartási szempontból beszélhetünk választói közösségről, valójában a választópolgárok egymástól „elszigetelve” vehettek részt a választásokon. A törvényi szabályozás hiányosságai a választás további szakaszaiban is legitimációs problémákat okoztak.

2.A kisebbségi választások kitűzése

A kisebbségi önkormányzatok egy adott település kisebbségi közösségét képviselik. A választásokat ezért csak azokon a településeken indokolt megtartani, ahol a képviselni kívánó közösség tagjai ezt maguk is igénylik, és ezt kinyilvánítják a választói jegyzékbe való felvétel kérelmezésével.

Ennek ellenére a települések jelentős részében megelégedtek azzal, hogy elérjék vagy csak kevéssel meghaladják a választás kitűzéséhez szükséges legalacsonyabb választói létszámot. Emiatt akár néhány választópolgár jegyzékből való törlése is meghiúsíthatta a választást.

A választ minden olyan településen ki kellett tűzni, ahol legalább 30 választópolgár szerepelt a kisebbségi jegyzékben akkor is, ha köztudomású volt, hogy nem élnek ott az önkormányzatot létrehozni kívánó közösséghez tartozók.

A választási bizottságoknak nem voltak eszközeik még a nyilvánvaló visszaélések megakadályozására sem. A választás kitűzésekor kizárólag a jegyzékbe felvettek számát vehették figyelembe, így akkor sem hozhattak elutasító döntést, ha tisztában voltak azzal, hogy a településen nincs olyan kisebbségi közösség, amelyet képviselni lehetne.

A tömeges mértékű választási visszaélések gyanúja miatt a törvényi szabályozás módosítása indokolt.

3. A jelöltállítás

A hatályos szabályozás úgy kívánja kizárni a visszaélések lehetőségét, hogy egyrészt közbeiktatja a jelölő szervezeteket, másrészt pedig egy írásbeli nyilatkozat megtételét követeli meg a jelöltektől a nyilvántartásba vétel feltételeként.

A kisebbségi önkormányzati választásokon már csak azok a társadalmi szervezetek voltak jogosultak jelöltet állítani, amelyek – legalább a választást megelőző 3 éve – alapszabályukban célként rögzítették az adott kisebbség képviselését.

A jelölő szervezetek tehát bizonyos esetekben meg tudták akadályozni egyes „álkisebbségi” önkormányzatok megalakítását. Tapasztalataim szerint azonban, ha egy kisebbségi közösség akár egyetlen olyan nyilvántartásba vett szervezettel rendelkezett, amely nem értelmezte kellő szigorral az identitás kritériumait, úgy a kitűzött választások nem maradtak el jelöltek hiányában. Ez magyarázhatja, hogy azokon a településeken, ahol a népszámlálás adatai nem igazolták vissza az adott kisebbségi közösségek jelenlétét, jellemezően ugyanazoknak a kisebbségi szervezeteknek a jelöltjeivel lehetett találkozni.

Az új jelölő szervezetek nagy aránya (mintegy 46 százalék) felveti azt a kérdést, hogy észlelhető-e a pártpolitika közvetlen megjelenése a kisebbségi önkormányzati választásokon. Az természetesen nem kifogásolható folyamat, hogy egyes kisebbségi szervezetek egyre aktívabban kívánnak részt venni a helyi közéletben, és a helyi önkormányzati képviselők vagy polgármester választásán is állítanak jelölteket. Ettől a képviseleti tevékenységtől azonban élesen el kell különíteni azt az esetet, ha egy politikai irányzat mentén megalakult szervezet próbálna magát „kisebbségi színben” feltüntetni. Ez alapjaiban sértené a kisebbségi öngazgatás elvét, ezért az esetleges ilyen törekvések megelőzése végett indokolt fenntartani azt a szabályozást, hogy a pártok nem állíthatnak jelöltet a kisebbségi önkormányzati választásokon.

A törvényi szabályozás a kisebbségi választói jegyzékben szereplő választópolgárok számára teszi lehetővé a választhatóság jogának gyakorlását. A jelöltnek írásbeli nyilatkozattal kérnie kellett a nyilvántartásba vételét a választási bizottságtól, illetve egy kisebbségi jelölő szervezet támogatását is bírnia kellett.

A jelölt nyilatkozatának azt kellett volna biztosítania, hogy kizárólag azok lehessenek kisebbségi képviselők, akik kulturálisan kötődnek az adott közösséghez. A választási szervek azonban nem ellenőrizhették a jelölti nyilatkozat valóságtartalmát, sőt a nyilvántartásba vételét akkor sem tagadhatták volna meg, ha egyértelműen és bizonyíthatóan valótlan adatok bejelentését tapasztalják.

Számos olyan település ismert, ahol a jelöltek valótlan tartalmú nyilatkozattal kérték a nyilvántartásba vételüket, vagyis azt állították, hogy korábban nem voltak más kisebbség önkormányzatában képviselők, illetve minden alap nélkül jelentették ki, hogy ismerik az adott kisebbség nyelvét és kultúráját.

A nyilvánosságra került visszaélések miatt szükségesnek tartottuk, hogy olyan új, eddig nem vizsgált szempontokra hívjuk fel a legfőbb ügyészt figyelmét, amelyek más megítélés alá helyezhették volna a valótlan tartalmú jelölti nyilatkozatok büntethetőségét.

A választási eljárásról szóló törvény azért rendelkezik arról, hogy jelölti nyilatkozat „tartalmát bárki megismerheti”, mert ezzel akarta elősegíteni a választópolgárok tudatos döntését, illetve a közösséghez nem tartozó jelöltek „kiszűrését”. A választópolgárok e nyilatkozat alapján tudták megítélni azt, hogy az adott jelöltet a szavazatuk leadásakor elfogadják-e a kisebbségi közösség tagjának. Abban az esetben, ha tájékozódni kívántak arról, hogy a jelölt korábban más kisebbségi önkormányzat tagja volt-e, nyilvánvalóan ezt a nyilatkozatot tekintették hitelesnek, nem „kutatták fel” a korábbi választások eredményeit. Ez a nyilatkozat tehát befolyásolhatta a választópolgárok szavazatát, sőt a törvényhozó éppen ezzel a céllal írta elő a kötelező megtételét.

A jelölt tehát választójogi értelemben szabadon nyilatkozhatott, ám ez nem jelentette azt, hogy a választópolgárok megtévesztésére alkalmas valótlan állításokat tehetett volna. Ennek azért tulajdonítunk jelentőséget, mert a választás rendje elleni bűncselekmény megvalósítható azzal is, ha valaki arra jogosultat a választásban megtévesztéssel befolyásolni törekszik.

A legfőbb ügyészség nem osztotta jogértelmezésünket. Egy adott magatartás büntetőjogi értékelése a nyomozó hatóságok, illetve a bíróságok hatáskörébe tartozik, ezért az álláspontot el kell fogadnunk. A hamis jelölti nyilatkozat szankcionálását azonban szükség szerint a Büntető Törvénykönyv módosításával is megvalósítandónak tartjuk.

4. A választási kampány

A választási kampány a választói akarat törvényes befolyásolása a meggyőzés különböző eszközeivel. Célja, hogy a jelölt személyét és programját minél szélesebb körben megismertesse és népszerűsítse. Fontos szerepe van tehát abban, hogy a választópolgárok felelősen és tudatosan szavazhassanak.

A kisebbségi önkormányzati választásokon a műsorszolgáltatók belátásán múlt, hogy a kisebbségi jelöltek politikai (választási) hirdetéseit egy alkalommal ingyenesen közre adták-e.

A kisebbségi jelölő szervezetek más hagyományos kampányeszközöket sem tudtak hatékonyan alkalmazni, mert nem ismerhették meg a kisebbségi választói jegyzékbe felvettek adatait, és így nem volt lehetőségük kapcsolatba lépni a potenciális szavazóikkal. A nagyobb városokban még azt sem tudhatták, hogy melyek azok az utcák, ahová érdemes kihelyezniük a választási plakátokat, szóróanyagokat. A kampány „lételeme” a nyilvánosság, a jelöltek azonban a választói gyűlések helyszínéről és időpontjáról sem tudták tájékoztatni saját választópolgáraikat.

A kisebbségi választói jegyzék nem nyilvános volta ellehetetlenítette az érdemi kampányt.

5. A szavazás

A kisebbségi önkormányzati választásokon a kisebbségi jelölő szervezet nem delegálhattak tagot a szavazatszámoló bizottságba. A törvényi szabályozás e tilalommal azt kívánja biztosítani, hogy a kisebbségi választói jegyzékbe felvettek adatai minél szűkebb körben legyenek megismerhetők. A kisebbségi választópolgárok személyes adatainak védelmét fontos követelménynek tartjuk a választások során. E jog érvényesülése azonban nem adhat hivatkozási alapot arra, hogy a jogalkotó korlátozza a kisebbségi önkormányzati választások lebonyolításának ellenőrzését.

Vizsgálatunk során megállapítható volt az is, hogy a választási szervek nem minden településen látták el megfelelően a feladataikat. Előfordult, hogy azért kellett megismételni a szavazást, mert olyan személy is szerepelt a szavazólapon, aki nem rendelkezett kisebbségi önkormányzati választójoggal.

Első alkalommal a 2010. évi választások során kellett alkalmazni azokat a rendelkezéseket, amelyek a települési kisebbségi önkormányzatok létszámát egységesen 4 főben állapítják meg. A jogalkotó azonban csak az anyagi jogi szabályokat módosította, azt nem vezette át a választási eljárásról szóló törvény mellékleteként közzétett szavazólapjának mintába. Így az továbbra is azt a tájékoztatást tartalmazta, hogy „Érvényesen szavazni legfeljebb 5 jelöltre lehet”. A jogi szabályozásban kialakult kollíziót a szavazólap mintájának módosításával fel kell oldani.

Most már tendenciának tekinthető, hogy a kisebbségi önkormányzati választásokat lényegesen nagyobb szavazói aktivitás jellemzi a helyi önkormányzati választásokhoz képest. A kisebbségi önkormányzati választások esetében lényegesen nagyobb különbségek vannak az egyes településeken elért részvételi arányok között, mint ami a helyi önkormányzati választásokon megszokott. A választást sok településen nagyon alacsony választói létszámmal tartották meg, így arra is lehetett példát találni, hogy a négy képviselőből álló kisebbségi önkormányzatot öt vagy akár négy szavazó hozta létre. A megválasztott képviselők között olyanok is vannak, akik kettő vagy akár egyetlen szavazattal szerezték meg a mandátumukat. Annak a lehetőségét sem lehet kizárni, hogy ezt a jelöltek adták le saját magukra és egymásra. A reális kép kialakítása érdekében azonban meg kell jegyezni, hogy ez a kétségkívül visszas helyzet nem csak a kisebbségi választásokon fordult elő, egyes kistépüléseken ugyanis akár 10 szavazattal választottak polgármestert.

A nagyon alacsony választói legitimitást nem teszi elfogadhatóvá, de legalább részben magyarázhatja, hogy a választásnak nem volt tétje azokon a településeken, ahol eleve annyi jelöltre lehetett szavazni, mint a kiosztható mandátumok száma.

Valószínűsíthető azonban az is, hogy a szavazástól nagy arányban maradtak távol azok, akik az érintett közösséghez nem tartozóként írásban kérték felvételüket a választói jegyzékbe, azt azonban nem vállalták, hogy a szavazatszámoló bizottság előtt személyesen is megjelenjenek.

A kisebbségi önkormányzatok választásának szabályait azért is módosítani kell, mert olyan testületek is megalakulhattak, amelyek esetében megkérdőjelezhető a feladatellátás értelme. Abban az esetben ugyanis, ha egy településen nincs jelen a

képviselni kívánt kisebbségi közösség, úgy fel sem merülhetnek olyan kisebbségi közügyek, amelyek indokolják a kisebbségi önkormányzat működését.

6. A választási eredmények elemzése

2010-ben 2315 eredményes kisebbségi önkormányzati választást tartottak, ami 13,3 százalékos növekedést jelent a négy évvel korábbi adatokhoz képest.

A szlovén közösség kivételével minden kisebbség több önkormányzatot hozott létre, mint négy évvel korábban. A román kisebbségi önkormányzatok száma ugrásszerűen nőtt, de nagyon jelentősen emelkedett a ruszin önkormányzatok száma is.

Egyes kisebbségek olyan megyékben is meg tudták választani önkormányzataikat, ahol eddig nem rendelkeztek egyetlen testülettel sem. Így most először hoztak létre bolgár önkormányzatot Bács-Kiskunban, görög önkormányzatot Jász-Nagykun-Szolnok megyében, horvát önkormányzatot Tolnában, örmény önkormányzatot Baranya, Bács-Kiskun, Somogy és Tolna megyében, román önkormányzatot Baranya, Győr-Moson-Sopron és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, ruszin önkormányzatot Bács-Kiskun és Hajdú-Bihar megyében, szerb önkormányzatot Borsod-Abaúj-Zemplén megyében.

7. A területi és az országos kisebbségi önkormányzati választások

A területi és az országos kisebbségi önkormányzatokat a települési kisebbségi önkormányzatok tagjai, az elektorok választották meg. Az országos és területi kisebbségi önkormányzatok azokat a kisebbségi választópolgárokat is képviselik, akik olyan településeken élnek, ahol nem jött létre vagy megszűnt a kisebbségi önkormányzat. A hatályos választási szabályok alapján ezek a választópolgárok nem vehettek részt sem közvetlenül, sem elektoraik útján az őket is képviselő önkormányzat megalakításában.

Egy választást nem lehet pusztán azon az alapon kevésbé demokratikusnak nyilvánítani, hogy a választópolgárok nem közvetlenül adták le szavazataikat a képviselőjükre. Az elektori rendszer azonban torzíthatja az eredményeket, hiszen nem feltétlenül az a jelölő szervezet szerzi meg a legtöbb mandátumot, amely a települési kisebbségi önkormányzati választásokon a legtöbb közvetlenül leadott szavazatot kapta.

Ez a feltevés az országos kisebbségi önkormányzati választásokon gyakorlati igazolást is nyert. Példaként említhető, hogy volt olyan jelölő szervezet, amely a települési önkormányzati választáson leadott összes szavazatok 9 százalékát érte el, ám ez elegendő volt elektori helyek 17,6 százalékának begyűjtéséhez. Így valós támogatottságához képest lényegesen nagyobb arányban tudott mandátumhoz jutni az országos kisebbségi önkormányzat közgyűlésében, a képviselői helyek 16 százalékát szerezte meg.

Az országos kisebbségi önkormányzati választás akkor volt kitűzhető, ha az adott kisebbségnek legalább 4 települési vagy kerületi önkormányzata működött. Ezt a feltételt a kisebbségek az előzetes várakozásoknak megfelelően könnyen teljesítették. Az alacsony küszöbhatár nyilvánvalóan azt kívánta biztosítani, hogy minden közösség létre tudja hozni országos szintű képviselői szervét.

A területi kisebbségi önkormányzati választás kitűzésének lényegesen szigorúbb törvényi kritériumai voltak, mint az országos kisebbségi választásnak. Erre akkor kerülhetett sor, ha az adott megyében az érintett kisebbségnek legalább 10 települési vagy kerületi önkormányzata működött.

E szabályozás következtében azokban a megyékben, ahol csak néhány településen élnek kisebbségek, az ő valós önkormányzataik arra kényszerülhetnek, hogy támogassák – de legalábbis ne kifogásolják – a tényleges közösségi legitimációval nem bíró testületek megalakítását, mert csak így tudnak területi szintű képviselői szervezet létrehozni.

Pest megyében az előző ciklusban 6 ruszin önkormányzat alakult meg, 2010-ben azonban már 10 testület jött létre, így kitűzhető volt a területi kisebbségi önkormányzati választás. A 2001. évi népszámlálás adatai szerint az újonnan megválasztott kisebbségi önkormányzatok olyan településeken alakultak meg, ahol nagyon csekély létszámban élnek ruszinok.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében az eddig 8 helyett 11 német önkormányzat kezdhetette meg működését, ezért ki kellett tűzni a területi kisebbségi önkormányzati választást. Azon a három településen, ahol újonnan alakultak kisebbségi önkormányzatok, a legutóbbi népszámlálás során senki vagy legfeljebb 3 fő vallotta magát németnek.

Az országos vagy a területi önkormányzati választásokon az a jelölő szervezet állíthatott listát, amely az adott megyében, illetve országosan a megválasztott elektorok legalább 10 százalékát jelöltként állította a települési kisebbségi önkormányzati választáson.¹

Ez a szabályozás arra készítetett egyes kisebbségi szervezeteket, hogy elektoraik számának növelése érdekében olyan településeken is állítsanak jelölteket, ahol ezt a kisebbségi közösség jelenléte, illetve képviselő iránti igénye nem indokolta. Az „álkisebbségi” önkormányzatok tömeges létrehozása tehát nem magyarázható kizárólagosan azzal, hogy települési szinten visszaélészerűen próbáltak előnyökhöz jutni, hanem az országos – vagy akár a területi - önkormányzatokban való „pozícióharc” eszköze is volt.

A kisebbségek közül a szlovén és az ukrán kivételével a többi közösség területi önkormányzatot választott. Az eddigi 57 testület helyett 58 alakulhatott meg. Újonnan alakult ruszin területi önkormányzat Pest megyében és német testület Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, ugyanakkor nem lehetett kitűzni Vas megyében a német önkormányzati választást. Minden megyében létrejött legalább egy területi kisebbségi önkormányzat, e testületek mintegy 19 százalékát azonban Budapesten választották meg.

Az országos és területi választások lebonyolítása tehát látszólag eredményes volt. Tény azonban az is, hogy több önkormányzatban legitimációs válságot okozott, hogy olyan képviselők is mandátumot szereztek, akik a rivális jelölő szervezetek megítélése szerint nem is tagjai e közösségeknek.

¹ Kvj. 16. § (1) bekezdés és 20. §

Ezek a viták különösen élesen jelentkeztek az Országos Ukrán Önkormányzat közgyűlésében, amelynek vezető csoportja a mandátumukról való lemondást és a testület feloszlását is kilátásba helyezte az általuk „álukránoknak” tartott képviselők térnyerése miatt.

A vizsgálatunk során feltárt hiányosságok az elektori rendszer átgondolását és a közvetlen választásokra való áttérés átgondolását teszik szükségessé.

Ezúton szeretném jelezni a Tisztelt Országgyűlésnek, hogy kész vagyok szakmai ismereteimmel segíteni a kisebbségi választójogi törvény átfogó felülvizsgálatát.

Köszönöm, hogy meghallgattak!

Dr. Kállai Ernő

Budapest, 2011. március 1.